

Döntéshozatal az Európai Bizottságban

Európai kormányként szokták leírni az Európai Bizottságot, valójában azonban a felszíni hasonlóságok ellenére számos lényegi különbség teszi az Európai Bizottságot különleges intézménnyé. Kétségtelen, hogy a nemzeti kormányokhoz hasonlóan a Bizottság is jobbra végrehajtó tevékenységet lát el, ám itt tulajdonképpen véget is ér a párhuzamok sora. Éppen azért a szeminárium első részében arra keressük a választ, hogy mi alapozza meg a Bizottság egyediségét a kormányokkal szemben.

Az első tényező az Európai Bizottság küldetésében található. Az Európai Bizottságot ugyanis a hagyományos végrehajtói feladatok ellátása mellett egy küldetés teljesítésével is megbízták az európai integráció alapító atyái: ez pedig az amúgy vitatott kimenetelű és végcélú európai integráció folyamatának előmozdítása. A másik tényező a biztosokkal kapcsolatos speciális szabályozásban található. A biztosok ugyanis az egyetlen tisztviselői az Európai Uniónak, akik kifejezetten el vannak tiltva az Unió érdekein kívül más érdekek – akár nemzeti, akár pártérdekek – képviselésétől. Ez az előírás teszi érdekessé és fontossá a harmadik ismertet: míg egy kormány tagja esetében pontosan tudjuk, hogy melyik politikai közösséget képviseli, azaz melyik politikai közösség érdekében cselekszik, addig a biztosoknál ilyen politikai közösség nem, vagy csak nehezen elképzelhetően létezik. Azaz, európai démosz hiányában nem lehet mindig pontosan tudni, hogy milyen érvek mentén és kinek érdekében cselekszik a biztos, és összességében a Bizottság. Végül, negyedik jellemzőként meg kell említeni a politikai háttér különbözőségét: míg egy kormány mögött egy többé-kevésbé stabil, prioritásait és ideológiai elkötelezettségét is vállaló politikai többség – párt vagy pártok – áll, addig a Bizottság politikai háttere inkább esetleges, mint stabil, ráadásul az egyes pártcsaládok belső heterogenitásából adódóan az ideológiai preferenciák sem mindig egyértelműek.

Ezekből a sajátosságokból adódóan az Európai Bizottságot megalapítása óta körülleglik az összeesküvés-elméletek. A „brüsszeli bürokraták”, a nem választott, hanem kinevezett testület közképe vonzza azokat a kritikákat és gyanúsítgatásokat, amelyek a Bizottságot mint titkos összeesküvő föderalista társaságot mutatja be, akik egy jól titkolt napirendet követve dolgoznak az európai nemzetállamok leigázásán.

Ezzel a képpel szemben azonban az Európai Bizottság sokkal inkább egy olyan, folyamatosan intézményi egyensúlyt kereső testület képét mutatja, amelynek döntéshozatalában a legváltozatosabban érvényesülnek funkcionális, területi, ideológiai, nemzeti vagy éppen pártszempontok, esetről-esetre változóan. Az egyensúlykeresés is jelzi, hogy az Európai Bizottság önmagában nem tud hajtóereje lenni az uniós intézményrendszernek. Működését csak akkor tudja optimalizálni, ha a Tanáccsal és az Európai Parlamenttel közös megoldásra tud jutni, és velük együttműködve hozza meg a döntéseket. Ehhez viszont nagyfokú nyitottságra van szükség a Bizottság részéről a többségi álláspont reményével jelentkező, az Európai Parlament által képviselt európai politikai, és a kormányok által a Tanácsban képviselt nemzeti politikai szempontok iránt.

A koronavírus-járvány kitűnő lehetőséget ad arra, hogy betekintsünk az Európai Unió intézményi működésébe, és ezen belül a Bizottság döntéshozatalának és egyben szerepkeresésének folyamatába. A mellékelt tanulmány alapján elemezhetjük majd a bizottsági döntéshozatal sajátosságait.